

Examenul de bacalaureat 2012
Proba E. c)
Proba scrisă la Istorie

Varianta 5

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animador, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil ordine și securitate publică (licee ale M.A.I.), specializarea științe sociale; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné zdroje:

A. „Najviac ohrozené pred rozpínavosťou Osmanov, bolo Valašsko(*Țara Românească*) počas Mirču Starého(*Mircea cel Bătrân*) [...]. Po niekoľko rokov, po svojom nastolení, on pokračuje v konfrontáciach s uhorským kráľovstvom, pokračujúc v zahraničnej politike svojích predchodcov. V roku 1389, uzaviera dohodu s poľským kráľom, Vladislavom Jagiellom, čo malo jasný protiuhorský charakter. Onedlho, ale vývoj udalostí v severnej časti Balkánu, veľké úspechy Osmanskej ríše ho donútia zmeniť orientovanie zahraničnej politiky smerom k Uhorsku kráľa Žigmunda Luxemburského, aj to v rovnakej miere ohrozované osmanskou rozpínavosťou. Spojenectvo s Uhorskom sa uskutočnilo po uznaní panstva panovníka Valašska(*Țării Românești*) v Amlași a Făgărași, v južnej Transilvanii, ako feudálne léno, ako i v severínskom Banáte(*Banatul de Severin*).”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K.Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

B. „Zahraničná politika Štefana Veľkého(*Ștefan cel Mare*), sa odvíjala prevažne v medziach ustanovených počínaním Uhorska, Poľska a Osmanskej ríše a spočívala v neustálom úsilí vyslobodiť Moldavu spod ich nadvlády, uceliť jej územie, okýptené v predošlých desaťročiach cudzími „protektormi” uchádzačov o trón, ako i predísť nebezpečeniu čo striehlo na obzore krajiny. [...] Nastolený na trón pomocou síl, ktoré aj v minulosti sa snažili odtrhnúť Moldavu od spojenia s Poľskom a priniesť ju do zóny vplyvu Uhorska, Štefan(*Ștefan*) nezostáva ich prívržencom. Hneď po nastolení, určil významnejšie smery zahraničnej politiky a snažil sa obnoviť tradičné vzťahy s Poľskom, s dvojitým cieľom, upevniť si trón a znovunastoliť kontrolu nad Moldavou a ústím Dunaja(*Dunării*).”

(Ș. Papacostea, *Ștefan cel Mare domn al Moldovei 1457-1504*)

Opierajúc sa o horeuvedené zdroje, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Určte storočie, na ktoré sa vzťahuje zdroj A. **2 body**
2. Menujte jedného panovníka, spomenutého v texte B. **2 body**
3. Vymenujte po jednom rumunskom historickom území, na ktoré sa vzťahujú zdroje A a B. **6 bodov**
4. Napíšte na vaše tlačivo, písmeno zodpovedajúce zdroju, ktorý tvrdí, že nebezpečie osmanskej rozpínavosti si vynútilo zmeny v rumunskej zahraničnej politike. **3 body**
5. Napíšte na vaše tlačivo, dve informácie z textu B, nachádzajúce sa vo vzťahu príčina–následok. **7 bodov**
6. Opíšte dve historické udalosti vzťahujúce sa na vojny prebiehajúce na rumunskom území v XV. – XVI. storočí. **6 bodov**
7. Uveďte jednu charakteristiku jednej centrálnej inštitúcie, na rumunskom území v XVIII. storočí. **4 body**

II. TEMA

(30 body)

Pozorne prečítajte nasledovný zdroj :

„Boj medzi tými dvoma stranami [veľkí a malí bojarí] sa vyostřil najmä v Moldave, kde využíjúc útek veľkých bojarov z krajiny, panovník Ioniță Sandu Sturdza sa obklopil novátorskou drobnou šľachtou, ktorá sledovala reformovať krajinu podľa karbonárskych princípov *Ústavy 77 bodov* (1822), napísanej I. Tăutom a známej pod pomenovaním *Constituția cărvunarilor*; projekt navrhoval zavedenie ústavného režimu v Moldave, so separáciou mocí, reformovaním a modernizovaním administrácie; navrhoval aj početné opatrenia pre rozvoj priemyslu a poľnohospodárstva, obchodu a rozvoj miest. Tăutov režim nebol ani zďaleka reprezentatívnym, lebo politická sila zostávala v rukách bojarov. Ale karbonári dávali pojmu široký zmysel, ich bojarská trieda obsahovala mnoho buržoázných a intelektuálnych elementov a prakticky vylučovala z vedenia [...] (veľkých bojarov); tak sa netreba diviť, že tyto útočia na Tăutovu ústavu vo viacerých písomnostiach, obžalujú ich z revolučného ducha, z anarchizmu, zo snahe zvrhnúť zákonné spoločenské usporiadanie; veď aj sám Grigore IV. Ghica, panovník Valašska(*Țării Românești*), sa pridal týmto zborovým protestom, vyhlásiac myšlienku <ústavy a ... reprezentatívnej formy vládnutia> za nevhodnú a priam <smiešnu>.”

(V. Georgescu, *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*)

Opierajúc sa o tento zdroj , odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Uveďte moldavského panovníka spomínaného v zadanom texte. **2 body**
2. Na základe daného textu, upresnite jednu charakteristiku”bojarov”tak, ako ju videli karbonári. **2 body**
3. Upresnite autora politického projektu, ako i jeden názov projektu, na ktorý sa vzťahuje zadaný text. **6 bodov**
4. Uveďte na základe daného textu ,dve informácie o politických a ekonomických ustanoveniach politického projektu. **6 bodov**
5. Na základe daného textu si vyjadrite názor ,ohľadom jedného postoja voči politickému projektu z roku 1822, a podporte ho dvoma informáciami z textu. **10 bodov**
6. Na základe zjavnej historickej udalosti, argumentujte mienku, podľa ktorej upevnenie moderného rumunského štátu sa uskutočnilo v druhej polovici XIX storočia prijatím jednej ústavy. (Boduje sa adekvátnosť argumentov vypracovaných za pomoci zjavnej historickej udalosti, rešpektíve spojíviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i uzáver.) **4 body**

III. TEMA

(30 bodov)

Vypracujte asi dvojstranovú esej o vnútornej a zahraničnej situácii Rumunska (*România*), po druhej svetovej vojne, berúc do ohľadu:

- Uvedenie jednej charakteristiky totalitnej ideológie v povojnovom Európe (*Europa*);
- Predstavenie dvoch politických praktík, ktoré boli uplatňované v Rumunsku(*România*) v období stalinizmu ;
- Predstavenie jednej historickej udalosti uskutočnenej národno-komunistickým režimom v Rumunsku(*România*);
- Uvedenie dvoch udalostí , prostredníctvom ktorých sa Rumunsko (*România*) stáva súčasťou medzinárodných vzťahov, v druhej polovici XX storočia;
- Vytvorenie názoru o demokratických politických praktikách v Rumunsku (*România*) v druhej polovici XX storočia a podporenie ho historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa i použitie **adekvátneho historického slovníka**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina-následok**, vyjadrenie jedného názoru podporeného **historickými argumentami** (relevantnosť vypracovaných argumentov, dosiahnutá použitím konkrétnej historickej udalosti, rešpektíve spojív , čo vyjadrujú kauzalitu ako i konklúzie), rešpektovanie **chronologického/logického poradia** historických udalostí a **zaradenie sa** do určeného počtu strán.